

ADALET-İ MAHZA

Adalet-i mahza, tam ve katıksız adalet, mükemmel adalet, demektir. Kur'an'ın **“Hiçbir günahkar başkasının günahını çekmez.”** ayeti adalet-i mahzayı ifade eder. (En'am, 164; İsrâ, 15; Fatır, 18; Zümer, 7; Necm, 38) Yani, suçun şahsiliği esastır; birinin hatasından başkası sorumlu olamaz.

Hız. Osman'ın (ra.) şehit edilmesi olayında, katil bilinmiyordu. Medine'yi işgal eden bir grup Hız. Osman'ı şehit etmişti. Hız. Osman'dan sonra halife seçilen Hız. Ali (ra.), adalet-i mahzayı esas alarak katili tespit edip kısas cezasını uygulamak istiyordu. Şam valisi Ebu Süfyan ve taraftarları ise, adalet-i nisbiyeyi esas alarak şüpheli grubun toptan cezalandırılmaları fikrini savunuyorlardı. Her iki taraf da adaletin tecellisini istemekle beraber, aralarında yorum farklılığı söz konusuydu. Hız. Ali, **“Kısas olmadan veya yeryüzüne fesat çıkarmadan kim bir cana kıyarsa, sanki bütün insanları öldürmüş gibidir.”** ayetini nazara veriyor (Maide, 32), muhalifleri ise, **“Fitne ölümden beterdir, daha büyüktür.”** (Bakara, 191) ayetinden yola çıkarak fitnenin önlenmesi için arada masum kanı akmasına fetva veriyorlardı.

İşte, bu iki farklı adalet telakkisinden Hız. Ali devrinde Cemel Vak'ası ve Siffin Savaşı meydana geldi.

Osmanlıda kardeş katline cevaz verilmesi olayı da adalet-i nisbiye ile ilgilidir. Fitne çıkıp devletin bekasına zarar verilmesi tehlikesine karşı, bazı alimler bu fetvayı vermişlerdir. Fakat, Bediüzzaman'ın dediği gibi, **“Adalet-i mahza kabil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez. Gidilse zulümdür.”**